

Μια τρομακτική ομοιότητα βιωμάτων

Όταν ένα θεατρικό κείμενο γράφεται και ανεβάζεται από τον ίδιο δημιουργό, ο οποίος γνωρίζει εκ των προτέρων το υποκριτικό δυναμικό που θα έχει, τότε μπορεί κανείς να αναμένει ένα τελικό αποτέλεσμα πολύ κοντά στο αρχικό όραμα του δημιουργού. Αυτό ισχύει για το έργο «Kayır» της Aliye Ummannel, το οποίο η ίδια ανέβασε στη σκηνή του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου Λευκωσίας, με ηθοποιούς με τους οποίους συνεργάζεται από καιρό.

«Kayır» σημαίνει «αγνοούμενος». Διάβασα την ελληνική μετάφραση μια μέρα πριν δω την παράσταση -ο καλύτερος τρόπος να παρακολουθεί κανείς παραστάσεις σε γλώσσα που δεν γνωρίζει. Όχι με υπέρτιτλους που αποσπούν την όραση, όχι με ταυτόχρονη μετάφραση στα ακουστικά που αποσπούν την ακοή, αλλά έχοντας καταγράψει στη μνήμη το περιεχόμενο του κειμένου, να βλέπεις και ν' ακούς απερίσπαστα τη θεατρική μορφή που δόθηκε σ' αυτό το κείμενο. Και το κείμενο της Aliye Ummannel ανήκει στο είδος που αποτυπώνεται στη μνήμη αβίαστα. Ένας λόγος είναι ότι το θέμα του έργου έχει σχέση με τον τόπο μας. Είναι η τρομακτική ομοιότητα των βιωμάτων των απλών ανθρώπων των δύο κοινοτήτων που έζησαν τον χαμό των δικών τους αγαπημένων στην τραγωδία του 1974 και που έλαβαν τα οστά των αγνοουμένων /kayır σε μικρά κιβώτια για να τα θάψουν μετά από δεκαετίες. Άλλος λόγος είναι το εύρημα της συγγραφέως να περιπλέξει την ιστορία της με το κείμενο του σαιξπηρικού «Άμλετ». Ο γιος του Αγνοούμενου είναι ηθοποιός και κάνει πρόβες τη σκηνή με τον νεκροθάφτη. Το κρανίο του Γιόρικ, τα κόκαλα του πατέρα, το παρελθόν που στοιχειώνει, η ματαιότητα, η μνήμη, η λήθη, το νόημα της ταφής, η σχέση των θλιβερών καταλοίπων με το πρόσωπο που έφυγε... Η Aliye Ummannel συζητά αυτά με τον Σαίξπηρ, με τα πρόσωπα του έργου της, με τους ηθοποιούς της, με μας.

Το έχω αισθανθεί ξανά παρακολουθώντας το τουρκοκυπριακό θέατρο -το αρχικό επίπεδο της έντασης τόσο στον συναισθηματισμό των ηθοποιών όσο και στην εξωτερική τους συμπεριφορά φαίνεται υπερβολικό, όμως η μελετημένη σταδιακή κλιμάκωση και η πραγματική κορύφωση στο τέλος συναρπάζουν το κοινό. Οι παλαιότεροι Erol Refikoglu, Osman Ates, Hatice Tezcan και οι νεότεροι Erdogan